

Щурін Валерій,

магістр, аспірант, Міжрегіональна Академія управління персоналом, 03039, м. Київ, вул. Фрометівська, <https://orcid.org/0009-0007-4713-876X>

Shchurin Valerii,

Master's degree, Postgraduate Student, Administration, Interregional Academy of Personnel Management, 03039, Kyiv, Frometivska str., 2, <https://orcid.org/0009-0007-4713-876X>

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ ТА НАТО В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Анотація. У статті з'ясовано, що обравши спочатку партнерство з НАТО як один з напрямів своєї зовнішньої політики, Україна пізніше вибрала повноправне членство в цьому Альянсі як стратегічний зовнішньополітичний курс держави. Цей курс став на шлях реформ, що охоплюють не лише безпеку та оборону, але й інші сфери суспільних відносин, де необхідно запровадити принципи демократії, верховенства права та прав людини. Для України співробітництво з НАТО, що є системою колективного захисту, має велике значення, враховуючи можливість держави самостійно реформувати свої збройні сили та забезпечувати їх боєздатність на відповідному рівні відповідно до стандартів. У відносинах між Україною та НАТО ключовими документами є Хартія про особливе партнерство між Україною та Організацією Північноатлантичного договору та Декларація про доповнення Хартії про особливе партнерство. У контексті інтеграції в НАТО удосконалення нормативно-правового забезпечення матиме позитивний вплив для внутрішнього управління в тому, що з'являється можливість: забезпечити надійні гарантії національної безпеки, незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України; вийти з під впливу Росії та побудувати відносини на засадах рівноправності між країнами; створити передумови для інтеграції до Європи та західних політичних та економічних структур; зміцнити безпеку та стабільність в Центральній-Східній Європі; покращити внутрішню основу національної безпеки України за допомогою НАТО та оборонного сектору країни; забезпечити ліквідацію російської військової присутності в Україні; підвищити світовий рейтинг України; зміцнити консолідацію держави; підтримати інституції громадянського суспільства; забезпечити прозору роботу влади; захистити права та свободи громадян та підтримати правову верховенство; послабити вплив бізнесу РФ на економіку та внутрішню політику України. Долучившись в НАТО, Україна матиме можливість вплинути на світову суспільну думку та підвищити свій міжнародно-правовий статус. Це, в свою чергу, є важливим фактором для розвитку глобального партнерства.

Ключові слова: державне управління, міжнародні організації, міжнародна співпраця, нормативно-правове забезпечення, НАТО, Організація Північноатлантичного договору, Північноатлантичний Альянс.

REGULATORY AND LEGAL SUPPORT OF COOPERATION BETWEEN UKRAINE AND NATO IN MODERN CONDITIONS

Abstract. The article found out that having initially chosen partnership with NATO as one of the directions of its foreign policy, Ukraine later chose full membership in this Alliance as a strategic foreign policy course of the state. This course set the way for reforms covering not only security and defense, but also other spheres of social relations where the principles of democracy, rule of law and human rights must be implemented. For Ukraine, cooperation with NATO, which is a collective defense system, is of great importance, given the state's ability to independently reform its armed forces and ensure their combat capability at the appropriate level in accordance with standards. In relations between Ukraine and NATO, the Charter on the Special Partnership between Ukraine and the North Atlantic Treaty Organization and the Declaration on Supplementing the Charter on the Special Partnership are key documents. In the context of integration into NATO, the improvement of regulatory and legal support will

have a positive impact on internal management in that it becomes possible to: ensure reliable guarantees of national security, independence, sovereignty and territorial integrity of Ukraine; get out of Russia's influence and build relations on the basis of equality between countries; create prerequisites for integration into Europe and Western political and economic structures; strengthen security and stability in Central and Eastern Europe; improve the internal basis of Ukraine's national security with the help of NATO and the country's defense sector; ensure the liquidation of the Russian military presence in Ukraine; increase the world rating of Ukraine; to strengthen the consolidation of the state; support civil society institutions; ensure transparent work of the authorities; protect the rights and freedoms of citizens and support the rule of law; to weaken the influence of Russian business on the economy and internal politics of Ukraine. By joining NATO, Ukraine will have the opportunity to influence world public opinion and increase its international legal status. This, in turn, is an important factor for the development of global partnership. At the same time, strengthening the economy and national currency through investments will contribute to improving the lives of all members of society and raising social standards.

Key words: public administration, international organizations, international cooperation, regulatory and legal support, NATO, North Atlantic Treaty Organization, North Atlantic Alliance.

Постановка проблеми. Після оголошення незалежності в 1991 році, Україна швидко закріпилася в цивілізованому світі як миролюбний учасник міжнародної спільноти та держава, що зміцнює мир та безпеку на планеті. Розбудова ефективного національного сектору безпеки та оборони, створення сучасних Збройних Сил України та формування системи інституцій забезпечення державної безпеки стали важливими завданнями державотворення для молодої країни. Ці процеси супроводжувалися зміцненням конструктивної співпраці органів військового управління з іншими державами та військово-політичними блоками.

Вагомим для України фактором впливу на становлення розвитку системи суб'єктів військового управління та, в тому числі національних Збройних Сил, була й продовжує залишатися наразі співдія з Організацією Північноатлантичного договору (НАТО). Зважаючи на те, що нині члени НАТО розробили найкращі в світі стандарти гарантування національної безпеки та протидії військовому вторгненню, адміністрування структурно-функціональних трансформацій сфери безпеки й оборони України за умов тісного співробітництва з альянсом відіграє важливу роль у практичному аспекті. Ба більше, на тлі напружених військово-політичних обставин у державі зміцнення взаємодії з НАТО вважається одним із пріоритетів становлення національної державності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню даної проблематики свою увагу присвятили свою увагу такі науковці як: Ю. Котик, А. Анісов, О. Кресін, С. Мельник, С. Попко, Б. Трофімов, І. Шкурат та ін. Однак трансформація сучасного міжнародного безпекового середовища підвищує актуальність подальших досліджень у даній сфері.

Метою статті є дослідження нормативно-правового забезпечення співробітництва України та НАТО в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу. Обравши спочатку партнерство з НАТО як один з напрямів своєї зовнішньої політики, Україна пізніше вибрала повноправне членство в цьому Альянсі як стратегічний зовнішньополітичний курс держави. Цей курс став на шлях реформ, що охоплюють не лише безпеку та оборону, але й інші сфери суспільних відносин, де необхідно запровадити принципи демократії, верховенства права та прав людини. Для України співробітництво з НАТО, що є системою колективного захисту, має велике значення, враховуючи можливість держави самостійно реформувати свої збройні сили та забезпечувати їх боєздатність на відповідному рівні відповідно до стандартів.

Консультації та співпраця між НАТО й Україною стосуються значного переліку питань, включно із заходами щодо підтримки миру, реформування сфери оборони й безпеки, військової співпраці, озброєння, планування на випадок надзвичайних ситуацій, що мають цивільний характер, науки та навколишнього середовища, а також громадянської дипломатії. Співробітництво в значній кількості галузей посилюється з метою покращення здатності України гарантувати свою безпеку, зважаючи на конфлікт з Росією і її намагання стосовно проведення глобальних реформ. Найважливіше значення у відносинах між Україною та НАТО мають документи, що продовжують залишатися досі актуальними, зокрема:

1. Хартія про особливе партнерство між Україною та Організацією Північноатлантичного договору (09.07.1997) (Хартія про особливе партнерство між Україною та Організацією Північно-Атлантичного договору). Відповідно до

даного документу, Україна й НАТО осноувати- муть свої відносини на засадах і зобов'язаннях, відповідно до міжнародного права й міжнарод- них процедур, включно зі Статутом ООН, Хель- сінкським Заключним актом (994_055), а також іншими документами ОБСЄ. Таким чином, Україна та НАТО засвідчують свої зобов'язання:

- «визнавати, що безпека всіх держав у регі- оні ОБСЄ є неподільною, що жодна країна не може будувати свою безпеку за рахунок безпеки іншої країни, та що жодна країна не може роз- глядати жодну частину регіону ОБСЄ як сферу свого впливу;

- утримуватися від загрози силою або вико- ристання сили проти будь-якої держави будь- яким чином, не сумісним з принципами Ста- туту ООН або Хельсінкського Заключного акта, якими керуються країни-учасниці;

- визнавати невід'ємне право всіх держав вільно обирати та застосовувати власні засоби забезпечення безпеки, а також право свободи вибору або зміни своїх засобів забезпечення без- пеки, включаючи союзницькі договори, по мірі їх еволюції;

- поважати суверенітет, територіальну цілісність та політичну незалежність всіх інших держав, непорушність кордонів та розвиток добросусідських відносин;

- визнавати верховенство права, зміцню- вати демократію, політичний плюралізм та рин- кову економіку;

- визнавати права людини та права осіб, що належать до національних меншин;

- запобігати конфліктам та врегульовувати спори мирними засобами у відповідності до принципів ООН та ОБСЄ» (Хартія про осо- бливе партнерство між Україною та Організа- цією Північно-Атлантичного договору).

Визнаючи спільну мету щодо використання великого переліку питань для консультацій і співпраці, Україна й НАТО зобов'язалися роз- будувати й укріплювати свої консультації та/ або співпрацю в галузях, про які йдеться нижче. Консультації між Україною й НАТО охоплюють питання, котрі мають спільну користь, а саме: «політичних питань та питань, що стосуються безпеки, зокрема розвитку євроатлантичної безпеки та стабільності, включаючи безпеку України; запобігання конфліктам, управління кризами, підтримання миру, врегулювання кон- фліктів та гуманітарних операцій, беручи до уваги роль ООН та ОБСЄ у цій галузі; політич- них та оборонних аспектів нерозповсюдження ядерної біологічної та хімічної зброї; контролю над озброєннями та роззброєння, включаючи

питання, що стосуються Договору про звичайні збройні сили в Європі (Договору про ЗЗСЄ), Договору про відкрите небо та заходів зміцнення довіри і безпеки за Віденським Документом 1994 р.; експорту озброєнь та передачі супутніх технологій; боротьби з контрабандою наркоти- ків та тероризмом» (Хартія про особливе парт- нерство між Україною та Організацією Північ- но-Атлантичного договору).

Зважаючи на значущість інформаційних заходів з метою поліпшення взаємної обізна- ності й розуміння, НАТО було створено Центр інформації та документації в Україні. Українська сторона гарантує абсолютне сприяння функці- онування Центру згідно з Меморандумом про взаєморозуміння між урядом України й НАТО, що був підписаний в Києві 7 травня 1997 року.

2. Декларація про доповнення Хартії про особливе партнерство (21.08.2009) (Декларація про доповнення Хартії про особливе партнер- ство між Організацією Північно-Атлантичного договору та Україною), яка передбачає допов- нення, відповідно до яких «Комісія НАТО-У- країна відіграватиме провідну роль у:

- контролі за процесом, початок якому було покладено на Бухарестському саміті НАТО;

- поглибленні постійного політичного ді- алогу та співробітництва між НАТО та Україною на всіх необхідних рівнях;

- сприянні зусиллям України, спрямованим на продовження політичних, економічних та оборонних реформ у контексті її євроатлантич- них прагнень, метою яких є членство в НАТО, концентруючи увагу на ключових демократич- них та інституційних перетвореннях» (Декла- рація про доповнення Хартії про особливе партнерство між Організацією Північно-Атлан- тичного договору та Україною).

До того ж до визначених Хартією (994_002) постійних зустрічей щодо здійснення консульта- цій і зростання співпраці Комісією НАТО – Укра- їна будуть скликати на вимогу України згідно з параграфом 8 Рамкового документа Партнер- ства заради миру (950_001), у випадку, коли Україна буде відчувати безпосередню загрозу своїй територіальній цілісності, політичній неза- лежності або безпеці. З метою пролонгування в Україні реформ і згідно з усіма складовими рішення, ухваленого під час зустрічі міністрів закордонних справ Альянсу в грудні 2008 р., під заступництвом Комісії НАТО – Україна Україна напрацьовуватиме Річні національні програми.

По суті відносини Україна-НАТО поча- лися 1991 року, коли Україна долучилася до Ради північноатлантичного співробітництва

(з 1997 року – Рада Євроатлантичного партнерства). Україна перша з-поміж країн колишнього СРСР долучилася до Програми НАТО «Партнерство заради миру».

Щодо допоміжних нормативно-правових актів, в липні 1993 р. Верховна Рада України ухвалила «Основні напрями зовнішньої політики України», в яких зазначено, що: «з огляду на кардинальні зміни, які відбулися після розпаду СРСР і які визначили сучасне геополітичне становище України, проголошений нею свого часу намір стати в майбутньому нейтральною та позаблоковою державою має бути адаптований до нових умов і не може вважатися перешкодою її повномасштабної участі у загальноєвропейській структурі безпеки» (Правові засади співробітництва Україна – НАТО). Однак, через 3 роки після цього, у 1996 році, Україна відмовилася від нейтралітету та позаблокового статусу (Торіс: Відносини з Україною – НАТО). Те, що нашою державою було проголошено «позаблоковий статус», не мало ніякого впливу на змоги країни стати на захист свого суверенітету й територіальної цілісності. Наслідком цього було зростання економічного й політичного тиску Росії на Україну. «Кремль» став встряпати у внутрішні справи держави.

2014 року президент П. Порошенко вніс до Верховної Ради проект стосовно відмови від позаблокового статусу. Цей проект було підтримано конституційною більшістю народних депутатів, результатом чого було рішення стосовно відмови від позаблокового статусу. Розвиток останніх подій 2014 року продемонстрував нездатність «позаблокового статусу» захистити територіальну цілісність та суверенітет держави від зовнішнього втручання російського агресора (Правові засади співробітництва Україна – НАТО).

В липні 2017 р. П. Порошенком було підписано Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо зовнішньополітичного курсу України». Відповідно до цього закону, внесено зміни до Законів України «Про основи національної безпеки України» та «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» у частині євроатлантичної інтеграції (Торіс: Відносини з Україною – НАТО).

Головний підсумок названих документів – посилення уваги щодо питання національної безпеки України. Головною метою вважається набуття членства в НАТО через співробітництво з Альянсом шляхом здійснення миротворчих місій.

Протягом останніх років ряд актів Верховної Ради України (ВРУ) та підписаних Прези-

дентом України документів стали потужним базисом для євроатлантичного напрямку нашої країни, націленого на набуття Україною повноправного членства в НАТО, а саме:

У 2018 році Верховною Радою України ухвалено Закон «Про національну безпеку України» (Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII), який набрав чинності 8 липня 2018 р. Одним з фундаментальних національних інтересів України визначено «інтеграцію України в європейський політичний, економічний, безпековий, правовий простір, набуття членства в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору, розвиток рівноправних взаємовигідних відносин з іншими державами» (Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII).

2019 р. стали чинними зміни до Конституції України, зокрема в аспекті стратегічного курсу на набуття Україною повноправного членства в Європейському Союзі та НАТО. Відповідно до внесених змін (Про внесення змін до Конституції України, 2019), Президент України зобов'язується втілювати стратегічний курс країни на набуття Україною повноправного членства в Європейському Союзі та НАТО.

Законодавчим актом задля на законодавчому рівні фіксації в Конституції України цивілізаційного вибору, європейської ідентичності українського народу й незворотності стратегічного курсу країни на набуття повноправного членства України в ЄС, а також в Організації Північноатлантичного договору введено зміни до преамбули Основного Закону України, статей 85, 102, 116 Конституції України, зокрема:

– абзац п'ятий доповнено словами «та підтверджуючи європейську ідентичність Українського народу і незворотність європейського та євроатлантичного курсу України» (Про внесення змін до Конституції України, 2019).

– законом пункт 5 частини першої статті 85 Конституції України викладено в такій редакції: «5) визначення засад внутрішньої і зовнішньої політики, реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору» (Про внесення змін до Конституції України, 2019);

– статтю 102 доповнено частиною третьою такого змісту: «Президент України є гарантом реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Пів-

нічноатлантичного договору» (Про внесення змін до Конституції України, 2019).

– Законом статтю 116 доповнено пунктом 11 такого змісту: «11) забезпечує реалізацію стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору» (Про внесення змін до Конституції України, 2019).

Відповідно до закону, з Конституції України виключили пункт 14 розділу XV «Перехідні положення», що визначає застосування наявних військових баз на території України з метою тимчасового перебування іноземних військових формувань у відповідності до умов оренди згідно з міжнародними договорами.

У 2020 році Президентом України підписано Стратегію національної безпеки України (Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року), яка проголошує стратегічне значення відносин з НАТО. Стратегія національної безпеки України ґрунтується на наступних головних принципах: «стимування – розвиток оборонних і безпекових спроможностей для унеможливлення збройної агресії проти України; стійкість – здатність суспільства та держави швидко адаптуватися до змін безпекового середовища й підтримувати стає функціонування, зокрема шляхом мінімізації зовнішніх і внутрішніх уразливостей; взаємодія – розвиток стратегічних відносин із ключовими іноземними партнерами, насамперед з Європейським Союзом і НАТО та їх державами-членами, Сполученими Штатами Америки, прагматичне співробітництво з іншими державами та міжнародними організаціями на основі національних інтересів України» (Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року). Одним із векторів впровадження зазначених пріоритетів, зокрема, вважається зростання особливого партнерства з Організацією Північноатлантичного договору для набуття повноправного членства України в НАТО.

Щоб укріпити особливе партнерство з НАТО й з метою набуття повноправного членства в Організації Північноатлантичного договору Україна має в планах «досягти у максимально стислі строки достатньої взаємосумісності Збройних Сил України та інших складових сектору безпеки і оборони з відповідними структурами держав Альянсу; суттєво активізувати реформи, які необхідно впровадити з метою досягнення відповідності критеріям членства в НАТО у рамках імплементації річних націо-

нальних програм під егідою Комісії Україна – НАТО; отримати запрошення та приєднатися до Плану дій щодо членства в НАТО» (Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року).

Україні вдасться зміцнити бойові можливості Збройних Сил України, інших органів сил оборони зокрема за допомогою перетворення професійної культури на базі доктринальних підходів та на положеннях командування і контролю, підготовки, освіти НАТО.

Починаючи з 2014 року, «на тлі незаконної анексії Криму Росією, співпраця між Україною і НАТО у критично важливих галузях було активізовано. А відколи у лютому 2022 року Росія почала повномасштабне вторгнення в Україну, НАТО і держави-члени Альянсу забезпечують безпрецедентний рівень підтримки України. За час, що сплинув, співпраця між Україною і НАТО була взаємно корисною і охоплювала широке коло заходів, починаючи від розбудови спроможностей України й розвитку оперативної сумісності зі збройними силами Альянсу до просування реформ українських оборонних і пов'язаних з безпекою структур і розвитку невійськового співробітництва, наприклад, у галузі спільних наукових досліджень і громадської дипломатії» (Relations with Ukraine – NATO). Крім вище зазначених проєктів Цільових фондів у межах Комплексної програми допомоги Україні, до того ж виконувалися наступні програми та ініціативи співпраці між Україною та НАТО: «Платформа Україна – НАТО із протидії гібридній війні, Група дорадчої підтримки у галузі стійкості, Процес планування та огляду сил ПЗМ, Процес НАТО сприяння доброчесності (ПД) і щорічна індивідуальна програма із виховання доброчесності, Програма НАТО із вдосконалення військової освіти (ПВВО), Програма обміну даними про повітряну обстановку, Робочий план Військового комітету з Україною, Програма оцінювання і зворотного зв'язку у рамках Концепції оперативних можливостей, Програма «Наука заради миру і безпеки» (НМБ), а також чимало інших ініціатив за сприяння дорадчої місії Представництва НАТО у Києві» (Relations with Ukraine – NATO).

Таким чином, наразі між суб'єктами військового управління Україна й НАТО набутий неабиякий досвід адміністративної співпраці. Зважаючи на це, національна система військового управління не тільки отримує додатковий поштовх для проведення реформ, а й фактично покращує свій потенціал та ступінь бойової готовності щодо здійснення завдань та функцій,

визначених на рівні законодавства. Останніми роками досвід взаємодії Збройних сил та НАТО підтверджує потребу вдосконалення нині розроблених форм адміністративно-правової взаємодії. Таким чином, перспективним вектором наукового напрацювання названих аспектів вважається розробка пропозицій щодо оптимальної модальності адміністративно-правового гарантування подібної взаємодії.

Подібно до політичних критеріїв, переважне число критеріїв економічних для набуття членства НАТО – тотожне економічним критеріям, що визначаються для вступу в Європейський Союз або Світову організацію торгівлі. Через це переважна частина зреалізованих Україною заходів у секторі економіки подана в попередніх розділах нашої роботи. Безумовно, не можна думати, що вступ України в НАТО стане панацеєю від усіх проблем. Зростання стане довгим та непростим, розвиток економічного рівня буде не стрімким процесом. Проте досягнення членства в одній з головних організацій, що відіграє міжнародне значення, стане стимулом для безперервного розвитку країни. У контексті інтеграції в НАТО удосконалення нормативно-правового забезпечення матиме позитивний вплив для внутрішнього управління в тому, що з'являється можливість: забезпечити надійні гарантії національної безпеки, незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України; вийти з під впливу Росії та побудувати відносини на засадах рівноправності між країнами; створити передумови для інтеграції до Європи та західних політичних та економічних структур; зміцнити безпеку та стабільність в Центрально-Східній Європі; покращити внутрішню основу національної безпеки України за допомогою НАТО та оборонного сектору країни; забезпечити ліквідацію російської військової присутності в Україні; підвищити світовий рейтинг України; зміцнити консолідацію держави; підтримати інституції громадянського суспільства; забезпечити прозору роботу влади; захистити права та свободи громадян та підтримати правову верховенство; послабити вплив бізнесу РФ на економіку та внутрішню політику України. Долучившись в НАТО, Україна матиме можливість вплинути на світову суспільну думку та підвищити свій міжнародно-правовий статус. Це, в свою чергу, є важливим фактором для розвитку глобального партнерства. При цьому, зміцнення економіки та національної валюти через інвестиції, сприятиме поліпшенню життя всіх членів суспільства та підвищенню соціальних стан-

дартів. Але, не слід забувати про те, що розвиток економіки має базуватись не лише на вступі до міжнародних організацій, а й на постійному внутрішньодержавному розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ: _____

1. Декларація про доповнення Хартії про особливе партнерство між Організацією Північно-Атлантичного договору та Україною, підписаної 9 липня 1997 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950_021#Text
2. Котик Ю. В., Анісов А. О. Місце НАТО в зовнішньополітичній стратегії України. Політикус : наук. журнал. 2021. № 1. С. 101–107.
3. Кресін О. В. Інституційно-правові засади протидії гібридним загрозам у НАТО та ЄС. Правова держава : щорічник наук. праць / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2022. Вип. 33. С. 516–529.
4. Мельник С. М. Адміністративно-правові форми взаємодії суб'єктів військового управління України і НАТО. Економіка. Фінанси. Право. 2019. № 6/1. С. 6–10.
5. Попко С. М. Україна – НАТО: правові механізми співпраці та взаємодії. Гілея. Вип. 159. С. 125–130.
6. Правові засади співробітництва Україна – НАТО (опубліковано 28 грудня 2019 року) URL: <https://ukraine-nato.mfa.gov.ua/dokumenty/pravovi-zasadi-spivrobitnictva-ukrayina-nato>
7. Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору): Закон України від 07.02.2019 № 2680-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/2680-19#Text>
8. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
9. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України; Стратегія від 14.09.2020 № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>
10. Трофімов Б. Д. Щодо закріплення в Конституції України курсу в ЄС та НАТО. Журнал східноєвропейського права. 2019. № 64. С. 240–247.
11. Хартія про особливе партнерство між Україною та Організацією Північно-Атлантичного договору URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_002#Text
12. Шкурат І. В. Вплив інтеграції в НАТО на політичні та економічні процеси в Україні. Економіка та держава. Серія : Державне управління. 2020. № 1. С. 71–74.
13. Topic: Відносини з Україною – NATO URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_37750.htm

14. Relations with Ukraine. NATO. URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_37750.htm.

REFERENCES:

1. Deklaratsiia pro dopovnennia Khartii pro osoblyve partnerstvo mizh Orhanizatsiieiu Pivnichno-Atlantychnoho dohovoru ta Ukrainoiu, pidpysanoi 9 lypnia 1997 roku [Declaration on Supplementing the Charter on a Special Partnership between the North Atlantic Treaty Organization and Ukraine, signed on July 9, 1997]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950_021#Text [in Ukrainian].
2. Kotyk Yu.V., Anisov A.O. (2021). Mistse NATO v zovnishnopolitychnii stratehii Ukrainy [NATO's place in Ukraine's foreign policy strategy]. Politykus : nauk. zhurnal. № 1. S. 101–107 [in Ukrainian].
3. Kresin O.V. (2022). Instytutsiino-pravovi zasady protyidii hibrydnym zahrozam u NATO ta YeS [Institutional and legal principles of countering hybrid threats in NATO and the EU]. Pravova derzhava : shchorichnyk nauk. prats / In-t derzhavy i prava im. V. M. Koretskoho NAN Ukrainy. Kyiv : In-t derzhavy i prava im. V. M. Koretskoho NAN Ukrainy. Vyp. 33. S. 516–529 [in Ukrainian].
4. Melnyk S.M. (2019). Administratyvno-pravovi formy vzaiemodii sub'iektiv viiskovoho upravlinnia Ukrainy i NATO [Administrative and legal forms of interaction between subjects of the military administration of Ukraine and NATO]. Ekonomika. Finansy. Pravo. № 6/1. S. 6–10 [in Ukrainian].
5. Popko S.M. Ukraina – NATO: pravovi mekhanizmy spivpratsi ta vzaiemodii [Ukraine – NATO: legal mechanisms of cooperation and interaction]. Hileia. Vyp. 159. S. 125–130 [in Ukrainian].
6. Pravovi zasady spivrobotnytstva Ukraina – NATO (opublikovano 28 hrudnia 2019 roku) [Legal principles of Ukraine-NATO cooperation (published on December 28, 2019)]. URL: <https://ukraine-nato.mfa.gov.ua/dokumenty/pravovi-zasadi-spivrobotnytstva-ukrayina-nato> [in Ukrainian].
7. Pro vnesennia zmin do Konstytutsii Ukrainy (shchodo stratehichnogo kursu derzhavy na nabuttia povnopravnogo chlenstva Ukrainy v Yevropeiskomu Soiuzi ta v Orhanizatsii Pivnichnoatlantychnoho dohovoru): Zakon Ukrainy vid 07.02.2019 № 2680-VIII [On amendments to the Constitution of Ukraine (regarding the strategic course of the state to acquire full membership of Ukraine in the European Union and in the North Atlantic Treaty Organization): Law of Ukraine dated February 7, 2019 No. 2680-VIII]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/2680-19#Text> [in Ukrainian].
8. Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 21.06.2018 № 2469-VIII [On the national security of Ukraine: Law of Ukraine dated June 21, 2018. No. 2469-VIII]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> [in Ukrainian].
9. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 14 veresnia 2020 roku «Pro Stratehiiu natsionalnoi bezpeky Ukrainy»: Ukaz Prezydenta Ukrainy; Stratehiia vid 14.09.2020 № 392/2020 [On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated September 14, 2020 “On the National Security Strategy of Ukraine”: Decree of the President of Ukraine; Strategy dated September 14, 2020 No. 392/2020]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text> [in Ukrainian].
10. Trofimov B.D. (2019). Shchodo zakriplennia v Konstytutsii Ukrainy kursu v YeS ta NATO [Regarding the consolidation of the EU and NATO course in the Constitution of Ukraine]. Zhurnal skhidnoievropeiskoho prava. 2019. № 64. S. 240–247 [in Ukrainian].
11. Khartiia pro osoblyve partnerstvo mizh Ukrainoiu ta Orhanizatsiieiu Pivnichno-Atlantychnoho dohovoru [Charter on a special partnership between Ukraine and the North Atlantic Treaty Organization]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_002#Text [in Ukrainian].
12. Shkurat I.V. (2020). Vplyv intehratsii v nato na politychni ta ekonomichni protsesy v Ukraini. Ekonomika ta derzhava. Seriia : Derzhavne upravlinnia [The influence of NATO integration on political and economic processes in Ukraine]. № 1. S. 71–74 [in Ukrainian].
13. Topic: Vidnosyny z Ukrainoiu NATO URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_37750.htm [in Ukrainian].
14. Relations with Ukraine NATO. URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_37750.htm